

NOB na Kočevskem

Gimnazija Bežigrad

Ljubljana, 2009

Kazalo

Kazalo.....	2
Povzetek.....	3
Uvod - Narodnoosvobodilni boj.....	4
Narodnoosvobodilni boj na Kočevskem.....	5
Kočevski Rog in Baza 20.....	6
Ogled Roga in Baze 20.....	6
Zaključek.....	7
Viri.....	8

Povzetek

NOB, ki je bilo glavno odporniško gibanje proti okupatorju v času 2. svetovne vojne je imelo v Kočevskem Rogu svojo vodstveno središče. Kočevski Rog je omogočil partizanom skrivališče, predvsem pa postaviti skrivališče za vodstvo, ki je od tu komandiralo vsem partizanskim odredom na območju Slovenije. Z obiskom območja, sva videla zakaj so partizani izbrali to za večino Slovencev skrivnostno pokrajino Kočevskega pragozda.

Uvod – Narodnoosvobodilni boj

Narodno osvobodilni boj (kratica NOB) je oznaka boja jugoslovanskih narodov proti okupatorju na območju Jugoslavije in s tem Slovenije v času 2. svetovne vojne, v obdobju med letoma 1941 in 1945, ki ga je vodila Komunistična partija Jugoslavije. To se je zgodilo po napadu na Sovjetsko zvezo, ko so se nekatere zunaj- parlamentarne stranke odločile za oborožen boj proti okupatorju. S tem so se pridružile koaliciji, ki je delovala proti fašistom. Komunistično partijo Slovenije je sestavljalo 15 različnih strank in skupin, ki so bile zbrane v OF-u (Osvobodilni fronti). To so bili Krščanski socialisti, Narodni demokrati (njihovo športno društvo se je imenovalo Sokol), liberalci Stare pravde in še mnoge druge skupine. Partizani so odigrali zelo pomembno vlogo pri uničevanju nacizma in fašizma. V primerjavi z OF, ki ni začela oboroženega odpora proti okupatorju, so to storili pripadniki Tigra, ki so se že prej borili proti Italijanom za slovensko Primorsko.

Narodnoosvobodilni boj na Kočevskem

V začetku 2. svetovne vojne je Kočevska prišla pod italijansko zasedbo, zato se je vodstvo kočevskih Nemcev odločilo za preselitev. Podeželje so večkrat prekrižarile razne vojske in prizadele veliko škode v izpraznjenih vaseh kočevskih Nemcev. V zimi 1941/1942 se je preselilo 11.509 oseb iz 176 naselij. Jeseni 1943 je Kočevska postala središče osvobojenega ozemlja, mesto Kočevje pa prizorišče prvega zbora slovenskih odposlancev v tedanjem Sokolskem domu, današnjem Šeškovem domu. Poleg prvega zbora odposlancev (od 1. do 4. oktobra) je prišlo še do dveh zelo pomembnih političnih konferenc. Delegete za zbor odposlancev so izvolili že septembra v enotah partizanske vojske. Zbor s 650 poslanci je razpravljal o vseh vidikih narodnoosvobodilnega boja, izvolil je tudi nov 120-članski SNOO, sprejel deklaracijo, da je slovenski narod s svojim uporom »vstopil v krog suverenih narodov« in se izrekel za priključitev Primorske k Sloveniji. Zasedanje »parlamenta OF« je pomenilo veliko kvalitativno prelomnico v razvoju slovenskega NOB, saj se je slovenski narod simbolično konstituiral kot samostojen narod, ki o svojih temeljnih zadevah odloča sam. Prvi kongres Zveze slovenske mladine v Kočevski reki in prvi kongres Slovenske protifašistične ženske zveze v Dobrničju pa utrdita množični ljudski značaj OF. Obe organizaciji, ki sta delovali v okviru OF, sta bili namenjeni aktiviranju dveh posebnih slojev družbe; to je mladini in ženskam. Sama izvedba zborovanj pa je odražala visoko zastopanost slovenskih žena in mladine OF.

Največ zla je prizadejala italijanska ofenziva poleti leta 1942, ko je bilo požganih večino vasi na Kočevskem. Po končani 2. svetovni vojni je Kočevski Rog postal tudi množičen grob tisočih zajetih vojakov. Slovenske oblasti so po vojni namenile Kočevski posebno vlogo. Nova oblast iz nacionalnih in gospodarskih razlogov ni dovolila obnove porušenih in požganih vasi kočevskih Nemcev, ampak je celo načrtno uničevala njihovo kulturno dediščino. Po vojni je Kočevska zamenjala skoraj vse svoje prebivalstvo. Naseljevali so se novi prebivalci iz vse Slovenije in nekdanje Jugoslavije. Obsežna področja v notranjosti Kočevske pa so ostala prazna.

Po končani vojni so Kočevarji nenadoma ostali brez doma in domovine, saj jim povojne oblasti niso dovolile vrnitve na Kočevsko. Kočevje je znano tudi po pobojih in kazenskih taboriščih, zato so v povojnem času bili obsežni predeli občine varovani kot zaprto območje.

Kočevski Rog in Baza 20

Kočevski Rog je pragozd, ki obsega preko 500 kvadratnih kilometrov med Kočevsko-Ribniškim poljem, Suho krajino, Novomeško kotlino in Belo krajino. Po napadu Italijanov tega območja, so se skoraj vsi prebivalci izselili. Izpraznjeni Rog so izkoristili partizani, ki ga zaradi težke prehodnosti pokrajine in neskočnosti pragozda Italijani niso zasedli, izkoristili kot središče odporiškega gibanja in revolucije. Od aprila 1943 je bilo v Kočevskem Rogu tudi vojaško vodstvo NOB in partizanskih odredov Slovenije, saj je Rog omogočil skritost vodstva do konca vojne. V Kočevskem Rogu pa so po vojni potekali tudi množični poboji: "Po končani vojni so enote Jugoslovanske armade v nekaterih brezni v Rogu pomorile več tisoč slovenskih domobrancev, njihovih simpatizerjev in pripadnikov drugih jugoslovanskih narodov, večinoma vrnjenih z Vetrinjskega polja." Povojni množični poboji so bili dodobra zakriti in so jih odkrili šele v 90. letih, saj je vodstvo v Jugoslaviji zakrilo nemoralne in ne sodno upravičene poboje.

Baza 20 je ime za skupino barak, kjer je bilo bivališče političnega vodstva. Lokacija je bila natančno izbrana: "Pri izbiri lokacije o upoštevali konfiguracijo terena, dostopnost, možnost oskrbovanja in predvsem varnost." Na Bazi 20 so prebivali člani Izvršnega odbora Osvobodilne fronte, Centralnega komiteja Komunistične Partije, Vrhovnega Plenuma OF, AVNOJ-a,... Zgrajenih je bilo skupno 26, od tega 13 pred kapitulacijo Italije. Barake so bile namenjene poleg vodstvu še radiotelegrafistu, kuhinjskemu osebju in kuhinji, borcem za zaščito, propagandistom itd. V njih je skupno živelo tudi do 140 oseb. Zaradi izbrane lege in ekstremnih preventivnih varnostnih ukrepov, Baza 20 ni bila nikoli odkrita.

Ogled Roga in Baze 20

Z ogledom Roga in Baze 20, sva spoznala zakaj so partizani za skrivališče izbrali prav to pokrajino. Težko prehoden pragozd in težave z orientacijo so šle na roko partizanom. Pri ogledu Baze 20 sva spoznala, kako dobro je bilo skrito, saj do le nekaj 10 metrov pred Bazo, nikoli ne opaziš barake, ki so tesno skrite v vrtačo. Barake so skromne in majhne, da je njihova opaznost čim manjša. Ogledala pa sva si tudi brezno, kjer so potekali povojni poboji nasprotnikov partizanov, ki je tudi dodobra skrito, da ne bi bilo nikoli odkrito.

Zaključek

Kočevski Rog je pokrajina, ki je veliko doživelo med 2. svetovno vojno. Zaradi pokrajine, ki sva jo tudi v resničnosti obiskala, lahko zapiševa da je odločilno pomagala partizanom, ki so se tu skrivali in bojevali proti okupatorju in tako nedvomno potrdiva najino hipotezo. Poleg tega sva spoznala tudi temno plat slovenske zgodovine z ogledom množičnih grobišč povojnih pobojev. Dokler se vprašanje povojnih pobojev ne reši, ne bomo mogli Slovenci pustiti 2. svetovno vojno za seboj, čeprav se je končala na naših tleh pred več kot 60 leti.

Viri

Mikuž M., 1960-1973. *Pregled zgodovine narodnoosvobodilne borbe v Sloveniji*. Ljubljana : Cankarjeva založba.

Klanjšček Z., 1989. *Pregled narodnoosvobodilne vojne 1941-1945 na Slovenskem*. Ljubljana : Partizanska knjiga.

Vodnik na Bazi 20 [ustni vir]